



BLENDOW

LEXNOVA

LEXNOVA NYHETER

Miljödemonstrant döms efter blockering av Trafikverkets entré

Publicerad

31 JAN 2024

Hovrätten anser, till skillnad från tingsrätten, att även de miljödemonstranter som inte blockerade entrén till Trafikverket ingick i folksamlingen, varför 16 kap. 3 § brottsbalken kunde tillämpas. Invändningar om demonstrationsfrihet och nöd på grund av klimatkrisen beaktas inte och den tilltalade döms för ohörsamhet mot ordningsmakten.

Ett antal personer samlades i maj 2022 utanför Trafikverket i Solna. I vart fall sex personer stod så att de blockerade entrén och ytterligare några stod bredvid entrén. De höll upp en banderoll med texten ”Klimatet eller kapitalet”. Flertalet poliser var på platsen. Personerna som blockerade entrén ombads av polis att flytta sig åt sidan. Personerna informerades i samband därmed om att underlåtenhet att följa befallningen utgjorde brott samt att de fick fortsätta att framföra sitt budskap vid sidan av ingången. Personerna flyttade sig inte och fyra av dem satte sig ner framför entrén. En av dessa var den tilltalade.

I Solna tingsrätt var den huvudsakliga frågan om den tilltalade deltagit i folksamlingen på ett sådant sätt som avses i 16 kap. 3 § brottsbalken.

För brottet ohörsamhet mot ordningsmakten kan dömas deltagare i folksamling som stör allmän ordning om deltagaren underlåter att efterkomma för ordningens upprätthållande meddelad befallning eller om deltagaren intränger på område som blivit för sådant ändamål fridlyst eller avspärrat (se 16 kap. 3 § brottsbalken).

Frågan om vad som krävs för att en grupp människor ska anses som en folksamling enligt den aktuella bestämmelsen har inte behandlats i förarbetena och det går inte att ställa upp en mer exakt gräns (se kommentaren till 16 kap. 3 § brottsbalken i Lexino). I doktrin har angetts att det torde krävas åtminstone tio personer. I rättspraxis har i ett fall uttalats att det är uppenbart att 16 personer är ett tillräckligt antal för att de tillsammans ska kunna anses utgöra en folksamling (se RH 1996:4).

Det var enligt tingsrätten därigenom utrett att det enbart var gruppen människor framför entrén som

agerade ordningsstörande. Huruvida det på platsen varit en ”folksamling som stör allmän ordning” skulle därför bedömas utifrån antalet människor som blockerade entrén (se Hovrätten över Skåne och Blekinge mål B 3796-18.). Det var sex personer som blockerade entrén när polis meddelade befallning. Några fler anslöt när situationen skulle diskuteras, vilket polisen tillät. Personerna fick därmed anses ha haft tillåtelse att under viss tid föra diskussioner framför entrén. Mot denna bakgrund hade inte fler än sex personer träffats av polisens befallningar. Ett sådant lågt antal kunde inte betraktas som en folksamling. Åtalet ogillades därför.

Svea hovrätt anser att antalet deltagare i den aktuella demonstrationen i vart fall uppgick till tio personer, vilket enligt praxis får anses krävas för att det ska vara fråga om en folksamling enligt 16 kap. 3 § brottsbalken. Deltagarna hade ett gemensamt budskap och agerade tillsammans. Enligt hovrätten bör därför samtliga demonstranter på plats anses som deltagare i folksamlingen. Det har därmed varit fråga om en folksamling i den aktuella bestämmelsens mening.

Vid bedömningen av om folksamlingen har stört den allmänna ordningen anser hovrätten, till skillnad från tingsrätten, att utgångspunkten bör vara om folksamlingen som sådan har agerat ordningsstörande, vilket var fallet eftersom ingången till Trafikverket blockerades och personalen inte kunde använda ingången.

Sammantaget anser hovrätten att det varit fråga om en folksamling som stört den allmänna ordningen när polisen utdelade den ordningshållande befallningen. Att några av deltagarna efter det att befallningen utdelats valde att självmant flytta på sig saknar enligt hovrätten betydelse i sammanhanget.

Hovrätten anser därför att situationen inte är jämförbar med det rättsfall från Hovrätten över Skåne och Blekinge (mål nr B 3796-18) som tingsrätten har hänvisat till. Det förhållande att polisen under en viss tid efter befallningen har låtit deltagarna diskutera sinsemellan förändrar inte heller hovrättens bedömning.

Den tilltalade invände att hans agerande har skett inom ramen för hans grundlagsskyddade demonstrationsfrihet. Demonstrationsfriheten är grundlagsfäst men får under vissa förutsättningar begränsas i vanlig lag med hänsyn till allmän ordning (2 kap. 1 § 1 st 4 p regeringsformen respektive 20 § och 24 § 1 st i samma kapitel). Det framgår av utredningen att polisen tydligt har klargjort för deltagarna att de hade rätt att framföra sitt budskap vid sidan av entrén, alltså bara en bit bort. Hovrätten anser därmed att tillämpningen av den aktuella straffbestämmelsen har utgjort en legitim och proportionerlig begränsning av demonstrationsfriheten i enlighet med vad som följer av regeringsformen.

Därefter invände han att han handlat i nöd till följd av den pågående klimatkrisen. Högsta domstolen har i frågan om en nödsituation kan föreligga i detta sammanhang uttalat att det i och för sig inte är uteslutet att nöd i brottsbalkens mening kan anses föreligga med hänsyn till intressen kopplade till miljön. För att en invändning om nöd ska kunna leda till ansvarsfrihet fordras emellertid att gärningen på ett någorlunda konkret och omedelbart sätt kan bidra till att rädda det intresse som hotas och ligger till grund för nödsituationen (se Högsta domstolens dom av den 22 december 2023 i mål nr B 4926-23 p. 14).

Hovrätten anser mot bakgrund av Högsta domstolens uttalande att den gärning den tilltalade har begått inte kan anses tillåten med stöd av reglerna om nöd i 24 kap. 4 § brottsbalken. Den tilltalade döms för ohörsamhet mot ordningsmakten till 30 dagsböter om 260 kronor.

Viktoria Silfverplatz

Instans: Hovrätterna

Rättsområden: [Tryck- och yttrandefrihet](#), [Övrig miljö rätt](#), [Konstitutionell rätt](#), [Polis](#), [Ordning och säkerhet](#)

LEXNOVA NYHETER

Juridisk nyhetsbevakning och rättsdatabas

Blendow Lexnova är Sveriges mest omfattande juridiska nyhetstjänst. Vår bevakning innefattar rättsfall, lagstiftning och förarbeten inom samtliga rättsområden. Genom skräddarsydda bevakningsprofiler säkerställer du kontinuerlig uppdatering av rätt information och slipper nyhetsflöden som inte berör dig.

Läs mer på lexnova.se/nyheter